

Дмитренко А.
ХДАДМ

ДО ВИТОКІВ ЕТИКЕТУ: ІСТОРІЯ ЕМІЛІ ПОСТ

Емілі Пост була дочкою відомого архітектора і спадкоємицею пенсільванських вугільних магнатів. Вона народилася в 1872 році, і до свого повноліття вже була повноправним членом нью-йоркського вищого світу. Одна з найкрасивіших, багатих і вихованих наречених Нью-Йорка. Після першого ж

балу дебютанток закохалася в молодого фінансиста Едвіна Пост і незабаром вийшла за нього заміж. Однак у відносинах з чоловіками ні вихованість, ні краса не є вирішальними. І через два роки, після народження двох синів, Емілі виявила, що її чоловік проводить набагато більше часу з молодими актрисами на своїй яхті, ніж з нею і синами. Занадто добре вихована і горда, щоб влаштовувати скандали, Емілі вберегла синів від сімейних сцен. Щоб не впасти у зневіру, вона почала писати романи – далекі від рівня Едіт Уортон, але досить професійні, щоб заслужити схвалення журнальних критиків. Однак скандал все-таки обрушився на сім'ю з абсолютно несподіваного боку.

У червні 1905 року фінансиста Едвіна Пост відвідав співробітник жовтого (і тому особливо популярного) журналу «Міські теми». Він запропонував Посту вигідну угоду: «або заплатите журналу за нібито багаторічну підписку 500 доларів (нинішні 10000), або в наступному номері з'являться барвисті описи ваших розваг на яхті». Пост попросив кілька днів на роздуми і звернувся в поліцію, яка вміло і охоче довела справу до суду над журналом-шантажистом. Суд вдарив не стільки по журналу, скільки по вищому суспільству, бо при допитах свідків з'ясувалося, що відступні гроші брудному журналу вже заплатили за приховування своїх позашлюбних пригод і Джон Астор, і Вільям Вандербільд, і знаменитий архітектор Стенфорд Уайт. А редактор журналу придбав ще більшу популярність, заявивши, що суттю його дій була моральна місія – виявлення аморальної сутності знаменитих «чотирьохсот» – групи розбещених багатіїв Америки.

Як і слід було очікувати, головними постраждалими стали дружини багатіїв, особливо виховані. Емілі Пост протягом усього суду мужньо демонструвала лояльність до чоловіка і ходила з ним на всі засідання і слухання. Але через півроку після закінчення суду вони розлучилися. Подальша доля Едвіна Посту невідома, крім того, що його прізвище незабаром стало одним з найпопулярніших в Америці.

Книга Емілі Пост «Етикет» вийшла у першому виданні в 1922 році. Вона була чесно адресована вузькому шару американської публіки. «Зазвичай, – говорилося в книзі, – для дебютантки незручно мати одну покоївку на двох з матір'ю». Або: «Набір візитних карток краще мати одного дизайну для міського будинку й іншого – для замського». Або: «В автомобілі леді повинна сидіти праворуч від джентльмена. Пані, що сидить зліва – не леді.

Після цих цитат стає зрозуміло, чому видавці мали вельми скромні надії на книгу і віддрукували всього 5000 примірників. На їх подив книга 6 місяців протрималася в списку бестселерів, і за цей час їм довелося вісім разів її додрукувати. 25 років потому і 7 виданнів пізніше вона ще продавалася по три тисячі примірників на тиждень. У чому ж загадка успіху Емілі Пост? Чому в імовірно безкласове суспільство Америки масовий читач міг так самозабутньо вивчати правила хорошого тону? Ось що пише про це історик Артур Шлессінджера в книзі 1946 «Навчаючись правилам поведінки. Історичний огляд американських книг з етикету»: «В Америці, з її мільйонами іммігрантів з різних верств суспільства, багатьох людей треба було вчити не сякати в пальці і не спльовувати жувальний тютюн на ноги перехожим. У своїй країні такі люди жили б серед собі подібних, а в Америці вони легко могли опинитися серед людей іншого кола. Тому масове навчання манерам було вирівнюючим процесом демократичного суспільства, спробою розв'язати проблему розбіжності демократичної ідеї рівності з реальністю якщо не класів, то різних рівнів суспільства.»

Книги Емілі Пост відрізнялися від усіх попередніх. По-перше, вона писала їх майже як белетристику – на прикладах уявних сімей, яким вона давала красномовні прізвища: «Відомови», «Пихатови», «Вульгарис-Богатова», «Добросердови» (The Eminent, The Toploftys, The Kindhearts). Але головне – вже в першому виданні книги «Етикет» Емілі Пост пропонує якусь можливість, мету, спокусливу для широкого читача: «Вище суспільство не являє собою союзу багатих, воно також не горить бажанням виключити зі свого кола людей, народжених у незнатних сім'ях. Вище суспільство – це асоціація джентльменів і леді, для яких грамотна і ввічлива мова, чарівність, вихованість, розуміння світської люб'язності й увага до почуттів і зручностям інших людей є головними рекомендаціями.»

І мільйони аутсайдерів загорілися ідеєю стати інсайдерами – хай не самого вищого суспільства, але суспільства – вище свого теперішнього. Розуміючи цю ситуацію, Пост стала випускати доповнені і розширені видання своїх книг: вже у перевиданні 1927 вона ввела у книгу цілком благородне сімейство the Servantless («Безслужанських») і місіс Three-in-One – «Три в одній» (домашню робітницю, суміщає в одній особі кухарку, покоївку і служницю). Далі більше. У книгах Пост стали з'являтися приклади хороших манер у курців дам або у людей, які голосують на дорогах, приклади поведінки, до-

речної при зустрічі ветеранів війни. А в 1949 році вона вела газетну колонку «Етикет водіїв вантажівок»! Популярність її книг була ні з чим не порівнянною: під час війни «Етикет» став книгою, найбільш часто потрібна солдатами, і однією з книг, які найчастіше крали з публічних і домашніх бібліотек. У 1950 році Емілі Пост була визнана другою за популярністю жінкою в Америці, після Елеонор Рузвельт. Підводячи підсумок життя Пост, автор книги про неї, Лора Кларідж, пише: «Емілі Пост зламала більше стін, що розділяють соціальні верстви американського суспільства, ніж сам Франклін Делано Рузвельт».

Не знаю, чи можна робити такі далекосяжні висновки про історичну роль Емілі Пост, але американці і досі, на різних рівнях виховання і освіти, свято дотримуються її вказівки, засвоєні з дитинства: кашлянувши під час розмови, неодмінно вибачаються, а зателефонувавши, неодмінно запитують: «Чи є у вас зараз час поговорити зі мною?», ніколи не дзвонять у чужі будинки після дев'ятої години вечора і в гостях ніколи не заводять довгі монологи і не займають увагу оточуючих більш, ніж на п'ять хвилин.

Отже, Емілі Пост – видатна жінка, яка зробила великий внесок в історію етикету США й усього світу.